

ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

CENTRE D'ESTUDIS
HISTÒRICS INTERNACIONALS
FACULTAT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA

2a època • 2012 • Núm. 125

Universitat de Barcelona

**ÍNDICE
HISTÓRICO
ESPAÑOL**

ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

Fundat el 1953 per Jaume Vicens Vives

Editat per

CENTRE D'ESTUDIS HISTÒRICS INTERNACIONALS
Universitat de Barcelona

Director

ANTONI SEGURA (Universitat de Barcelona)

Coordinadora

TERESA ABELLÓ (Universitat de Barcelona)

Cap de redacció

CARMEN RIU DE MARTÍN (Universitat de Barcelona)

Adjunt a direcció

JOSÉ MANUEL RÚA FERNÁNDEZ (Universitat de Barcelona)

Comitè de redacció

AGUSTÍ ALCOBERRO (Universitat de Barcelona), RAFAEL ARACIL (Universitat de Barcelona), PRIM BERTRAN (Universitat de Barcelona), GIOVANNI C. CATTINI (Universitat de Barcelona), JAUME DANTÍ (Universitat de Barcelona), MARGARITA DÍAZ-ANDREU GARCÍA (ICREA, Universitat de Barcelona), VÍCTOR GAVÍN (Universitat de Barcelona), ANDREU MAYAYO (Universitat de Barcelona), JOAN OLIVER (Universitat de Barcelona), LLUÍS PONS PUJOL (Universitat de Barcelona), MARTA SANCHO (Universitat de Barcelona), EVA SERRA (Universitat de Barcelona), JOAN VILLARROYA (Universitat de Barcelona)

Comitè assessor

PAUL AUBERT (Université d'Aix-Marseille), AURORA BOSCH (Universitat de València), ALFONSO BOTTI (Università di Modena e Reggio Emilia), MIGUEL GÓMEZ OLIVER (Universidad de Granada), CRISTÓBAL GONZÁLEZ ROMÁN (Universidad de Granada), HELEN GRAHAM (Royal Holloway, University of London), ÓSCAR MORO ABADÍA (Memorial University of Newfoundland), FRANCISCO PINA POLO (Universidad de Zaragoza), JOAQUIM PRATS CUEVAS (Universitat de Barcelona), MANUEL REDERO (Universidad de Salamanca), OFELIA REY (Universidade de Santiago de Compostela), ANTONIO RIVERA (Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea), FRANCISCO ROMERO SALVADÓ (University of Bristol), PIERRE ROUILLARD (Directeur de Recherche CNRS, Nanterre), ANGEL SMITH (University of Leeds), JOSEP M. SOLÉ SABATÉ (Universitat Autònoma de Barcelona), PERE VERDÉS I PIJUAN (CSIC, Barcelona)

ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

CENTRE D'ESTUDIS
HISTÒRICS INTERNACIONALS
FACULTAT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA

2a època • 2012 • Núm. 125

Publicació anual

Universitat de Barcelona

Revista de crítica bibliogràfica sobre la història d'Espanya adreçada a estudiosos i investigadors.

Secretaria de redacció

Facultats de Filosofia i de Geografia i Història

Universitat de Barcelona

C/ Montalegre, 8, 2a planta

08001 Barcelona (Espanya)

ihe@ub.edu

© Centre d'Estudis Històrics Internacionals

Universitat de Barcelona

© Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona

Impressió: Gráficas Rey

Dipòsit legal: B-237-1958

ISSN: 0537-3522

Tiratge: 1.500 exemplars

Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona

Adolf Florensa, s/n

08028 Barcelona

SUMARI / SUMARIO

Col·laboradors del número / Colaboradores del número 13

*Després de 59 anys d'història, «Índice Histórico Español»
inicia una nova etapa*, per ANTONI SEGURA I MAS..... 15

HOMENATGE AL DR. JOSEP TERMES / HOMENAJE AL DR. JOSEP TERMES

«El nacionalisme català: problemes d'interpretació».
La ponència de Josep Termes, per JORDI CASASSAS YMBERT 19

El nacionalisme català. Problemes d'interpretació,
per JOSEP TERMES23
Biografia43
Bibliografia.....46

TERMES, Josep: *Història del moviment anarquista a Espanya
(1870-1980)*, per ANTONI SEGURA I MAS 70

ESTATS DE LA QÜESTIÓ / ESTADOS DE LA CUESTIÓN

La historia de España en el Reino Unido, per ROSEMARY CLARK77

EALHAM, Chris; RICHARDS, Michael (eds.). *The Splintering
of Spain. Cultural History and the Spanish Civil War,
1936-1939*, per ROSEMARY CLARK 109

VINCENT, Mary. *Spain 1833-2002. People and State*,
per ROSEMARY CLARK 112

Ni modélica ni fracasada. La transició a la democràcia en Espanya, per ÀLVARO SOTO CARMONA 117

ARACIL, Rafael; MAYAYO, Andreu; SEGURA, Antoni (eds.). *Memòria de la Transició a Espanya i a Catalunya*, per JOSÉ MANUEL RÚA FERNÁNDEZ 152

La Constitución de Cádiz de 1812 y sus consecuencias, per FERNANDO MARTÍNEZ 157

ESCUADERO, José Antonio (dir.). *Cortes y Constitución de Cádiz. 200 años*, per FERNANDO MARTÍNEZ 185

BUSAALL, Jean-Baptiste. *Le spectre du jacobinisme. L'expérience constitutionnelle française et le libéralisme espagnol (1808-1814)*, per FERNANDO MARTÍNEZ 190

El Compromiso de Caspe en su sexto centenario. Una revisión bibliográfica, per ESTEBAN SARASA SÁNCHEZ 195

SESMA MUÑOZ, José Ángel. *El interregno (1410-1412). Concordia y compromiso político en la Corona de Aragón*, per ESTEBAN SARASA 212

GIMENO BLAY, Francisco M. *El Compromiso de Caspe (1412). Diario del proceso*, per ESTEBAN SARASA 214

RESSENYES DE NOVETATS / RESEÑAS DE NOVEDADES

ALBAREDA SALVADÓ, Joaquim. *La Guerra de Sucesión de Espanya (1700-1714)*, per AGUSTÍ ALCOBERRO 219

ALCOBERRO, Agustí. *La «Nova Barcelona» del Danubi (1735-1738). La ciutat dels exiliats de la Guerra de Successió*, per EVA SERRA I PUIG 221

ARACIL, Rafael; VILLARROYA, Joan. *El País Valencià sota les bombes (1936-1939)*, per PAOLA LO CASCIO 224

BATISTA VILADRICH, Antoni. <i>Catalunya i Euskadi. Nació còncava i convexa</i> , per ALBERT PLANAS SERRA	225
BERNARDO ARES, José Manuel de; ECHEVARRÍA PEREDA, Elena; ORTEGA ARJONILLA, Emilio. <i>De Madrid a Versailles. La correspondencia bilingüe entre el Rey Sol y Felipe V durante la Guerra de Sucesión</i> , per JOAQUIM ALBAREDA	226
BERTRAND, Michel; PLANAS, Natividad (eds.). <i>Les sociétés de frontière de la Méditerranée à l'Atlantique (XVIe-XVIIIe siècle)</i> , per IHE	228
BONSOMS ISERN, Sebastià; VELA PALOMARES, Susana. <i>Llibre de les provisions reials de la vila de Puigcerdà</i> , per JOSEP SERRANO DAURA	229
BURILLO MOZOTA, Francisco (ed.). <i>Ritos y mitos. VI Simposio sobre celtíberos</i> , per IHE	231
CABALLOS RUFINO, Antonio; LEFEBVRE, Sabine (coords.). <i>Roma generadora de identidades. La experiencia hispana</i> , per JUAN MANUEL BERMÚDEZ LORENZO	232
CAPELLÁN DE MIGUEL, Gonzalo; FANDIÑO, Roberto G.; PÉREZ SERRANO, Julio (eds.). <i>Historia social, movimientos sociales y ciudadanía</i> , per IHE	233
CARRASCO, María Soledad. <i>El problema morisco en Aragón al comienzo del reinado de Felipe II. Estudio y apéndices documentales</i> , per RAFAEL BENÍTEZ SÁNCHEZ-BLANCO	234
CHACÓN, Francisco; BESTARD, Joan (dirs.). <i>Familias: Historia de la sociedad española (del final de la Edad Media a nuestros días)</i> , per M. ADELA FARGAS PEÑARROCHA	235
COYE, Noël (coord.). <i>Lascaux et la conservation en milieu souterrain: Actes du Symposium International, Paris, 26 et 27 février 2009</i> , per INÉS DOMINGO SANZ	236

CUELLA ESTEBAN, Ovidio. <i>Bulario de Benedicto XIII, vol. IV: el papa Luna (1394-1423), promotor de la religiosidad hispana</i> , per VALENTÍ SERRA DE MANRESA	238
FIGUERES, Josep M. <i>Periodisme en la Guerra Civil</i> , per IHE	240
GASCÓN PÉREZ, Jesús. <i>Alzar banderas contra su rey. La rebelión aragonesa de 1591 contra Felipe II</i> , per M. CARMEN RIU DE MARTÍN	241
GATELL, Cristina; SOLER, Glòria. <i>Amb el corrent de proa. Les vides polítiques de Jaume Vicens Vives</i> , per JOSÉ MANUEL RÚA FERNÁNDEZ	242
GONZÁLEZ NEIRA, Ana. <i>Prensa del exilio republicano. 1936-1977</i> , per ELISENDA BARBÉ POU	243
HEADRICK, Daniel R. <i>El poder y el imperio</i> , per ALBERTO PELLEGRINI	244
HOBBSAWM, Eric. <i>Cómo cambiar el mundo. Marx y el marxismo 1840-2011</i> , per ÒSCAR MONTERDE MATEO	246
LAGÓSTENA BARRIOS, Lázaro; CAÑIZAR PALACIOS, José Luis; PONS PUJOL, Lluís (eds.). <i>Aquam Perducendam Curavit. Captación, uso y administración del agua en las ciudades de la Bética y el Occidente romano</i> , per ISAÍAS ARRAYÁS MORALES	247
LÓPEZ OJEDA, Esther (coord.). <i>Comer, beber, vivir. Consumo y niveles de vida en la edad media hispánica</i> , per IHE	250
MAKK, Ferenc; MIQUEL, Marina; SAROBE, Ramon; TÖTH, Csaba (coords.). <i>Princeses de terres llunyanes. Catalunya i Hongria a l'Edat Mitjana</i> , per M. CARMEN RIU DE MARTÍN.....	251
MORENO ALONSO, Manuel. <i>El Alcázar de Sevilla en la Guerra de la Independencia. Un lugar de memoria nacional</i> , per ANTONIO HERRERA GARCÍA	252

PARKER, Geoffrey. <i>Felipe II. La biografía definitiva</i> , per RAFAEL CERRO NARGÁNEZ	253
PELLEGRINI, Alberto; RÚA FERNÁNDEZ, José Manuel (eds.). <i>Pstt... passa-ho. La lluita per la democràcia a Catalunya</i> (1939-1975), per ANDREU MAYAYO ARTAL	255
PIZARROSO QUINTERO, Alejandro. <i>Diplomáticos, propagandistas</i> <i>y espías. Estados Unidos y España en la Segunda Guerra Mundial:</i> <i>Información y propaganda</i> , per ALBERTO VÁZQUEZ BRAGADO	257
PONS PUJOL, Lluís (ed.). <i>Hispania et Gallia: Dos provincias</i> <i>del Occidente romano</i> , per LUIS ALMELA VALVERDE	259
POUJADE, Patrice. <i>Le voisin et le migrant. Hommes</i> <i>et circulations dans les Pyrénées modernes (XVIe-XIXe siècle)</i> , per EVA SERRA I PUIG	261
PRESCOTT, William H. <i>Vida de Carlos V tras su abdicación</i> , per ÁNGEL CASALS MARTÍNEZ	263
PRESTON, Paul. <i>El holocausto español. Odio y exterminio</i> <i>durante la Guerra Civil y después</i> , per DANIEL ROIG	264
REDONDO PEÑAS, Alfredo. <i>Voluntarios catalanes en la Guerra</i> <i>de África (1859-1860)</i> , per IHE	265
RIU DE MARTÍN, M. Carmen. <i>Una reflexión estético-política</i> <i>en torno a Unamuno, Ortega y D'Ors</i> , per JOSEP HERNANDO DELGADO	266
<i>Sant Ermengol, bisbe d'Urgell (1010-1035). Història, art, culte</i> <i>i devocions</i> , per MONTSERRAT CASAS NADAL	268
SANTOS YANGUAS, Narciso. <i>Militares astures en el ejército</i> <i>romano</i> , per LUIS ALMELA VALVERDE	270
SANZ FUENTES, María Josefa; CALLEJA PUERTA, Miguel (coords.). <i>Las escrituras góticas desde 1250 hasta la imprenta</i> , per M. CARMEN RIU DE MARTÍN	271

SARASA, Esteban (coord.). *La sociedad en Aragón y Cataluña en el reinado de Jaime I (1213-1276)*, per IHE..... 273

SÉNAC, Philippe (ed.). *Villa 3. Histoire et archéologie des sociétés de la vallée de l'Èbre (VIIe-XIe siècles)*, per ANNA SANTAMARÍA LÓPEZ 274

SER QUIJANO, Gregorio del (coord.). *Historia de Ávila. IV: Edad Media (siglos XIV-XV, 2.ª parte)*, per IHE..... 276

SERRA DE MANRESA, OFM Cap. Valentí. *El caputxí Joaquim M. de Llavaneres. Semblança biogràfica i projecció internacional*, per FRANCESC AMORÓS I GONELL 277

UTRILLA UTRILLA, Juan F.; NAVARRO ESPINACH, Germán (eds.). *Espacios de montaña: Las relaciones transpirenaicas en la Edad Media*, per FRANCINA CARANDELL RALUY 278

VICENS VIVES, Jaume. *Espanya contemporània (1814-1953)*, per GIOVANNI C. CATTINI 281

VILLADA PAREDES, Fernando; RAMON TORRES, Joan; SUÁREZ PADILLA, José. *El asentamiento protohistórico de Ceuta*, per IHE 283

ALTRES NOVETATS / OTRAS NOVEDADES

Altres novetats / otras novedades 287

TRADUCCIONS / TRADUCCIONES

(Els articles estan transcrits en la llengua original de l'autor i consten en aquesta secció traduïts en castellà) 295

COLLABORADORS DEL PRESENT NÚMERO /
COLABORADORES DEL PRESENTE NÚMERO

JOAQUIM ALBAREDA
AGUSTÍ ALCOBERRO
LUIS ALMELA VALVERDE
FRANCESC AMORÓS I GONELL
ISAIÁS ARRAYÁS MORALES
ELISENDA BARBÉ POU
RAFAEL BENÍTEZ SÁNCHEZ-BLANCO
JUAN MANUEL BERMÚDEZ LORENZO
FRANCINA CARANDELL RALUY
ANGEL CASALS MARTÍNEZ
MONTSE CASAS NADAL
JORDI CASASSAS YMBERT
PAOLA LO CASCIO
GIOVANNI C. CATTINI
RAFAEL CERRO NARGÁNEZ
ROSEMARY CLARK
INÉS DOMINGO SANZ
M. ADELA FARGAS PEÑARROCHA
JOSEP HERNANDO DELGADO
ANTONIO HERRERA GARCÍA
FERNANDO MARTÍNEZ
ANDREU MAYAYO
ÒSCAR MONTERDE MATEO
ALBERTO PELLEGRINI
ALBERT PLANAS SERRA
M. CARMEN RIU DE MARTÍN
DANIEL ROIG
JOSÉ MANUEL RÚA FERNÁNDEZ
ANNA SANTAMARIA LÓPEZ
ESTEBAN SARASA SÁNCHEZ
ANTONI SEGURA
VALENTÍ SERRA DE MANRESA
EVA SERRA I PUIG
JOSEP SERRANO DAURA
ÁLVARO SOTO CARMONA
ALBERTO VÁZQUEZ BRAGADO

NOTES

Per ampliar la informació sobre novetats bibliogràfiques consulteu l'adreça electrònica: <http://revistes.ub.edu/index.php/ihe>

Les ressenyes redactades per la Secretaria de la revista van signades amb les sigles IHE.

Amb la finalitat d'accelerar l'aparició de les ressenyes de novetats editorials a la nostra revista, demanem als autors i editors que, sempre que sigui possible, ens enviïn dos exemplars de les obres sobre temes d'història d'Espanya que publiquin.

També sollicitem als nostres subscriptors que, per tenir al dia la nostra base de dades, ens enviïn el nom de la persona o institució subscripta i la seva direcció actual, si hi ha hagut canvis o modificacions.

SECRETARIA D'ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

NOTAS

Para ampliar la información sobre novedades bibliográficas es preciso consultar la dirección electrónica: <http://revistes.ub.edu/index.php/ihe>

Las reseñas redactadas por la Secretaría de la revista van firmadas con las siglas IHE.

Con el fin de acelerar la aparición de reseñas de novedades editoriales en nuestra revista, pedimos a autores y editores que, siempre que sea posible, nos remitan dos ejemplares de las obras de temas sobre historia de España que publiquen.

También solicitamos a nuestros suscriptores que, para facilitar la puesta al día de nuestra base de datos, nos envíen el nombre de la persona o institución suscrita y su dirección actual, en caso de haber experimentado algún cambio o modificación.

SECRETARÍA DE ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

Facultats de Filosofia i de Geografia i Història
Universitat de Barcelona
c/ Montalegre 8, 2a planta
08001 Barcelona
ihe@ub.edu